

Błędy logiczne w argumentacji

Ten plan lekcji koncentruje się na nauce rozpoznawania typowych błędów logicznych w treściach medialnych, czy to w artykułach informacyjnych, komentarzach użytkowników czy postach w mediach społecznościowych.

Czas trwania	90 minut
Poziom studentów	Początkujący, średniozaawansowany
Materiały	<ul style="list-style-type: none"> • Biała/czarna tablica • Długopis i papier
Cele	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do powszechnych błędów logicznych • Nauka rozpoznawania i obalania błędów logicznych
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teoria - 20 minut - skoncentrowana na nauczycielu Nauczyciel wyjaśnia błędy logiczne i wymienia najczęstsze przykłady. <i>Cel: uczniowie rozumieją teorię stojącą za błędami logicznymi.</i> 2. Ćwiczenie - 10 minut - praca w grupach Uczniowie ćwiczą obalanie argumentów. <i>Cel: uczniowie zapoznają się z rozpoznawaniem błędnej logiki.</i> 3. Ćwiczenie - 15 minut - praca w grupach Uczniowie ćwiczą wykrywanie błędów logicznych w argumentach tworzonych przez ich rówieśników. <i>Cel: uczniowie kontynuują ćwiczenie umiejętności obalania.</i> 4. Ćwiczenie - 20 minut - praca w grupach Uczniowie ćwiczą wyszukiwanie błędów logicznych w treściach medialnych. <i>Cel: uczniowie stosują swoje umiejętności w rzeczywistych przykładach.</i> 5. Dyskusja - 15 minut - klasa Uczniowie omawiają swoje wyniki.

	<i>Cel: uczniowie zastanawiają się nad ćwiczeniem.</i>
Słowa kluczowe	Błędy logiczne, Obalenie, Argumentacja, Krytyczne myślenie, Krytyczne czytanie

Teoria

Błędy logiczne to błędy w rozumowaniu. W logice niektóre wnioski są uzasadnione, a niektóre nie. Jeśli powiemy:

*Kiedy pada deszcz, drogi są mokre i
dzisiaj pada deszcz; dlatego
drogi będą mokre,*

nasze rozumowanie jest uzasadnione. Ale jeśli powiemy:

*Kiedy pada deszcz, drogi są mokre i
dziś drogi są mokre, dlatego
pada deszcz,*

W rzeczywistości jesteśmy w błędzie: nie możemy sugerować, że pada deszcz tylko dlatego, że drogi są mokre.

Możemy swobodnie wymyślać nowe i dziwaczne błędy logiczne podczas tworzenia dziwacznych argumentów. Jednak wiele błędów logicznych występuje tak często, że mają swoje nazwy.

Przyjrzyjmy się najczęstszym błędom:

1. **Strawman:** przeinaczenie argumentu przeciwnika w celu ułatwienia jego zanegowania.
  - *Jeśli ktoś twierdzi, że powinniśmy podnieść podatki, aby odpowiednio finansować usługi publiczne, słomianą odpowiedzią byłoby stwierdzenie: "Chcą autorytarnego rządu i niszczą wszelkie wolne inicjatywy gospodarcze!"*
2. **Ad Hominem:** Krytykowanie osoby zamiast jej argumentów.
  - *"Nie można ufać argumentom Matiji na temat zmian klimatu; jest on filozofem, a nie naukowcem".*

3. **Argumentum ad verecundiam:** Wykorzystanie autorytetu danej osoby do poparcia argumentu:
  - *"Dr Berlusconi twierdzi, że niskie podatki prowadzą do większego postępu dla wszystkich, a on jest ekonomistą, więc z pewnością wie najlepiej"*.
4. **Argumentum ad passiones:** Odwoływanie się do emocji zamiast logicznych argumentów.
  - *"Musisz naprawdę nienawidzić osób starszych, jeśli popierasz ograniczenia wiekowe dotyczące prowadzenia pojazdów"*.
5. **Argumentum ad antiquitatem:** Powoływanie się na tradycyjne podejście do czegoś jako argument za tym.
  - *"Zawsze mieliśmy króla. Dlatego zawsze musimy go mieć"*.
6. **Post hoc ergo propter hoc:** Zakładanie, że tylko dlatego, że jakieś zjawisko nastąpiło po jakimś innym zjawisku, to pierwsze jest konsekwencją drugiego.
  - *"Gdy zaczął padać deszcz, zaczęło mnie boleć kolano. Dlatego deszcz powoduje ból kolana"*.
7. **Non Sequitur:** Wniosek, który nie wynika z przesłanek.
  - *"Jedzenie w tej restauracji jest tanie. Dlatego musi być niedobre"*.
8. **Fałszywy wybór:** Przedstawienie tylko dwóch opcji, podczas gdy w rzeczywistości jest ich więcej.
  - *"Albo popierasz naszego prezydenta, albo nie jesteś patriotą"*.

Jeśli chodzi o bardziej powszechne błędy logiczne, [oto](#) przykład bezpłatnego zasobu oferującego treści internetowe i do pobrania.

Ćwiczenia

To ćwiczenie jest bardzo proste. Powinieneś podzielić uczniów na małe grupy (do 4 uczniów) i poprosić ich o przećwiczenie. Należy wykonać trzy ćwiczenia:

Tworzenie przykładowych złych argumentów

Zadaniem uczniów jest stworzenie przykładowych złych argumentów lub znalezienie przykładów błędnych argumentów w Internecie. Zadania te mogą mieć różny stopień złożoności, w zależności od poziomu uczniów. Można je wydrukować i rozdać grupom lub pracować nad nimi wspólnie.

Możesz skonstruować o wiele więcej takich argumentów, czyniąc je bardziej złożonymi i trudniejszymi do obalenia i skrytykowania w miarę postępów uczniów.

Obalenie argumentów

Grupy zamieniają się pracą i mają za zadanie znaleźć i, jeśli to możliwe, nazwać błąd logiczny popełniony w każdym argumencie. Mogą odwołać się do listy błędów logicznych przedstawionej w sekcji "Teoria".

Oto lista przykładowych fałszywych argumentów:

1. Energia jądrowa jest szkodliwa dla środowiska, ponieważ jest niebezpieczna dla ludzi.
  - a. Bomby atomowe zabiły wielu ludzi. Dlatego energia jądrowa jest bardzo niebezpieczna dla ludzi.
  - b. Co więcej, naukowcy zgadzają się również, że energia jądrowa nie jest bezpieczna.
  - c. Dzisiejszy wybór polega na wyborze między energią jądrową i oczywistym zagrożeniem, jakie ona stanowi, a bezpieczeństwem.
  - d. Jeśli wybierasz energię jądrową, najwyraźniej nie lubisz ludzkości.
2. Ludzie nie powodują zmian klimatu
  - a. Mamy dowody na to, że zmiany klimatyczne miały już miejsce w historii, dlatego nie mogą być spowodowane przez ludzi.
  - b. Niektórzy naukowcy twierdzą, że jest to spowodowane przez ludzi, a inni, że nie. Prawda musi leżeć pośrodku.
  - c. Większość ludzi nie wierzy w zmiany klimatu, dlatego jest mało prawdopodobne, aby były one prawdziwe.
3. Nie powinniśmy zakazywać samochodów
  - a. Zawsze korzystaliśmy z samochodów. Dlatego dziwna byłaby nagła zmiana.
  - b. Przeciwnicy samochodów reprezentują tylko mieszkańców miast. Chcą, aby ludzie na obszarach wiejskich stracili pracę.
  - c. Jesteś po prostu naiwny, jeśli wierzysz w społeczeństwo bez samochodów.
  - d. Wybór to samochody lub ich brak - jasne jest, że samochody są koniecznością.

Argument 1: a) non sequitur, b) odwołanie do autorytetu, c) fałszywy wybór, d) odwołanie do emocji

Argument 2: a) odwrócone ad hoc ergo propter hoc, b) fałszywy środek, c) odwołanie się do popularności

Argument 3: a) odwołanie do tradycji, b) strawman, c) ad hominem, d) fałszywy wybór

Obalanie złych argumentów w treściach medialnych

Możesz wybrać przykłady słabej argumentacji w różnych artykułach lub, jeśli jest to zbyt trudne, możesz również wyszukać przykłady komentarzy pod postami i artykułami - o ile nie są one obraźliwe i zbyt toksyczne.

Przykłady artykułów z wieloma błędami logicznymi:

- Nova24tv.eu - [Czy wezwania do międzynarodowego śledztwa w sprawie premiera Goloba są powodem wizyty ministra spraw zagranicznych Fajona w Kosowie?](#)
- [DailyMail](http://DailyMail.com) - [DAN WOOTTON: Jeremy Clarkson popełnił błąd, ale Amazon i ITV, które chcą odwołać jedną z ulubionych gwiazd brytyjskiej telewizji na polecenie Harry'ego i Meghan, są przerażające. Obudzeni wojownicy nie przestaną, dopóki nie zostanie zniszczony](#)

Jeśli wydrukujesz te artykuły lub udostępnisz link uczniom (i podobne artykuły, które sam znajdziesz), możesz poprosić grupy uczniów o pracę nad nimi, znajdowanie błędów logicznych i zgłaszanie ich na koniec ćwiczenia. Jeśli uczniowie mają problemy, można również wspólnie przejrzeć artykuł.

Pytania do dyskusji

1. Jaki jest twój ulubiony błąd logiczny?
2. Czy byłeś zaskoczony, że niektóre style argumentacji oficjalnie noszą etykietkę błędu logicznego?
3. Z którym błędem logicznym spotykasz się częściej?
4. Co było dla ciebie największym wyzwaniem?

Powiązane lekcje

Podstawowa struktura argumentacji, Zaawansowana argumentacja, Obalanie argumentów

Źródła

<https://yourlogicalfallacyis.com/>

[Nova24tv.eu - Czy wezwania do międzynarodowego śledztwa w sprawie premiera Goloba są powodem wizyty ministra spraw zagranicznych Fajona w Kosowie?](#)

[Dailymail - DAN WOOTTON: Jeremy Clarkson popełnił błąd, ale Amazon i ITV, które chcą odwołać jedną z ulubionych brytyjskich gwiazd telewizyjnych na polecenie Harry'ego i Meghan, są przerażające. Obudzeni wojownicy nie przestaną, dopóki nie zostanie zniszczony](#)

